

Verksamhetsberättelse

Tullstorpsån Ekonomisk förening 2018

I 2018 har föreningen slutfört första del av projekt Beddinge Ängar. Kantavplaning av ån på sträckan och restaurerat översilningen på den södra sidan. Ett område på 18 ha. Totalt har projektet anlagt 150 ha våtmarksområde sedan 2009 fördelat på 36 st våtmarker och 11 km av ån. Vi har haft besök från och besökt nära och fjärran, inspirerat med vår metod var markägarna driver ett projekt med syftet att minska övergödningen av Östersjön och sett till att föreningen har finansiering till att fortsätta sitt arbete på etapp 2 med anläggning av tvåstegsdiken.

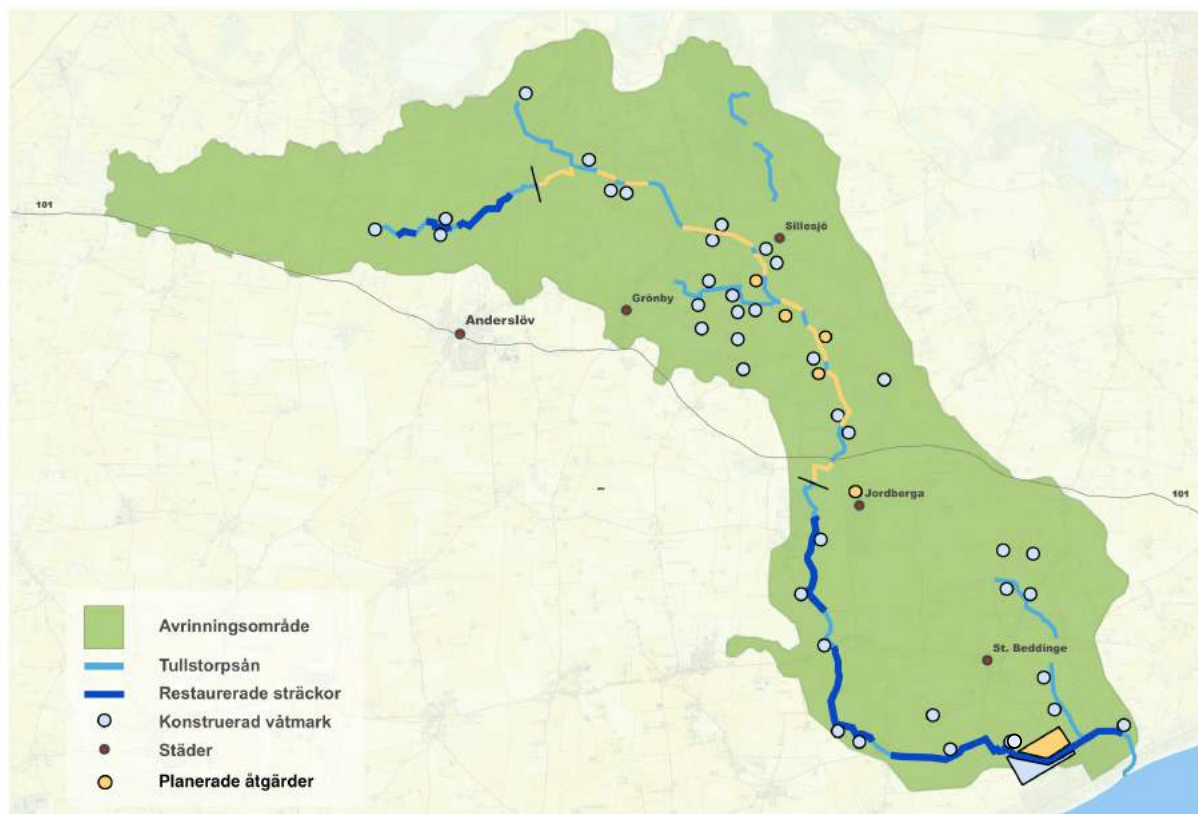
Ett av de nya diken på Beddinge Ängar

Bakgrund

Tullstorpsåprojektet är ett betydande vattenvårdsprojekt av nationellt och internationellt intresse. Den övergripande målsättningen med projektet är att minska övergödningen till Östersjön. Särskilt uppmärksammas att det är markägarna själva som på eget initiativ driver projektet, detta genom Tullstorpsån Ekonomisk förening (Föreningen) vilken bildades i februari 2009. Likaså är helhetsgreppet om det 6300 ha stora avrinningsområdet en avgörande förutsättning för projektplanens genomförande och en stor del av orsaken till att projektet beskrivs som unikt.

Hittills har 36 våtmarker nyanlagts eller restaurerats i samband med projektet. Samtidigt har stora delar av vattendraget restaurerats; visningssträckan mellan Jordberga-Hackemölla, delar av Tullstorpsbiflödet, sträckan Stora Markie -Stävesjö, Källstorp-Stora Beddinge i 2015, Beddinge Ängar-Skateholm i 2016 och kantavplaning på Beddinge Ängar i 2018. Totalt 11 km av vattendraget. Projektet har som mål att fullborda den sista etappen på ungefär 9 km var ungefär 6 km kommer att restaureras.

Om 5-10 år kommer resultatet av de vidtagna åtgärderna få full effekt, men det syns redan nu att näringstransporten till Östersjön har minskats.

Restaurerade sträckor (mörkblå), våtmarker (ljusblå prickar) och planerade åtgärder (gul).

Beddinge Ängar

Projektet finansieras genom miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet. Den 11. april 2018 fick vi beslut på totalt 3 515 740 kr. Alla kostnader är inklusive moms ifall det inte går att lyfta momsen.

Första deletappen i projekt Beddinge Ängar är klart. Denna inkluderar: översilning av den södra del, kantavplaning och anläggning av våtmarken norr om Beddinge Ängar. Det är ett projekt med en lång historik där överklagande och misstag från MÖD har orsakat att projektet har blivit försenat flera gånger. Men nu är allt på plats och vi hade ett perfekt väder denna sommar för att hålla på med entreprenaden. Området delbesiktigades den 30. oktober 2018.

Entreprenör: LT Entreprenad

Konsult: Naturvårdsingenjörerna AB

Bilder från entreprenaden sommaren 2018

Beddinge Ängar

- ✓ Upphandling entreprenaden + hitta entreprenör
- ✓ Ansökan LBP miljöinvestering
- ✓ Anlägga våtmark
- ✓ Kantavplaning vattendrag
- ✓ Restaurera södra del av ängarna
- Restaurera norra del av ängarna

Etapp 2

Förberedelser som enskilda möten i fält med respektive markägare där möjliga åtgärder diskuteras och inritas har genomförts. Detta har resulterat i detaljerade översiktsritningar på hela sträckan i form av en "principskiss" för planerade åtgärder, inklusive tvästegsdiken, översvämningsområden och restaurering av våtmarker.

Länsstyrelsen har informerat att det är möjligt bara göra en anmälan om vattenverksamhet och alltså inte göra en ansökan om miljödom och omprövning av dikningsföretag, då projektet endast planerar att göra tvästegsdiken och därmed inte ändrar vid den befintliga dikesbotten.

Tullstorpsån Ekonomisk Förening har gjort ett samarbetsavtal med Grönbybäckens Dikningsföretag (GDF). Syftet med avtalet är att skapa förutsättningar för genomförande av restaureringen av etapp 2, Jordberga Sockerbruk - Stavesjö, inom Tullstorpsåprojektet. Avtalet ska reglera relationerna mellan TEF och GDF vad avser allmänt samarbete, anläggning, åtgärder, skötsel och tillgång.

Under hösten 2018 har ett antal våtmarksrådgivningar gjorts på totalt 5 stycken våtmarker. Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet är skickat på en av våtmarkerna hos fam. Fazer.

Rådgivning med Per Eriksson, Karl Fazer och Tuve Lundström från NVI

Finansiering

LOVA projekt 2017-2019 (projekt 209). Den 12. april 2017 fick vi ett beslut på totalt 2,6 miljoner. Länsstyrelsen har bokat upp 6 miljoner kr till anläggningen av tvåstegsdiken på etapp 2.

Etapp 2 – 2018 & framåt

- ✓ Samarbetsavtal mellan TEF-GDF
- ✓ Rådgivning våtmarker
- ✓ Intresseanmälan finansiering genom Landsbygdsprogrammet
- Slutprojektera etapp 2
- Ansöka om tillstånd vattenverksamhet
- Anlägga våtmarker
- Restaurera vattendraget

Förvaltningen av Tullstorpsån

Efter att markägarna på Etapp 1 bildat "Tullstorpsåns vattenregleringssamfällighet Jordberga-Skateholm år 2015" har avtal tecknats med TEF. Med detta avtal lämnar Samfälligheten därmed över allt ansvar för anläggningsåtgärder och underhåll till TEF som i sin tur förklarar att de tar över allt ansvar. TEF har utsett en syssloman, Bertil Sånesson, som har ansvar för skötsel av området och i slutet av 2016 fick föreningen sin skötselplan för Tullstorpsån nedströms Jordberga. Skötselplanen ska ge vägledning om hur skötsel ska bedrivas samt vara ett hjälpmedel för att prioritera åtgärder. Syftet är också att dokumentera en gemensamt målbild för hur man vill att vattendragsområdet ska få utvecklas och användas. Föreningen får 80 000 kr/året till förvaltning av etapp 1.

Parkslide

Det är fortfarande ett problem med parkslide i visningssträckan som måste tas bort eftersom det är en invasiv art. Vi har fått dispens fram till 15. november 2020 till att använda glysofat i punktbehandling för bekämpning av parkslidet inom ett avgränsat område av visningssträckan. Vi måste dokumentera effekten av behandlingen genom foton tagna före, under och efter bekämpningen och rapportera till Länsstyrelsen. Under 2018 har vi även försökt att använda getter från Mats Sjöslätt att bekämpa parkslidet och TEF diskuterar möjligheten att göra ett permanent stängsel.

Köttgetter i visningssträckan

Andra projekt

Ståstorpsåprojektet

Samarbetet med Ståstorpsån, där de använder sig av Tullstorpsåmetoden, går framåt och en ekonomisk förening har bildats. Styrelsen har 6 medlemmar och en suppleant. Ordförande är Lars-Göran Andersson. I 2018 skickades en ansökan om LOVA finansiering och föreningen kommer att få ungefär 3,5 miljoner kr till att driva projektet fram till 2021. Under denna period ska bl.a. visningsområde anläggas inklusive våtmark och tvåstegsdike och ytterligare 2-3 våtmarker.

Ståstorpsån

- ✓ Bilda Ståstorpsåns Ekonomiska Förening
- ✓ Anställa projektledare
- ✓ Hålla informationskväll för tomt- och markägare i avrinningsområdet
- ✓ Hitta läge för en visningsvåtmark på ungefär 2 ha.
- ✓ Rådgivning våtmark
- ✓ Projektplan
- ✓ LOVA ansökan 2018
- ✓ Fördjupad översiktsplan
- ✓ Tillstånd & ansökan LBP miljöinvestering
- ✓ Projektering av våtmark
- ✓ LOVA ansökan 2019
- Anlägga visnings-våtmark
- Anlägga tvåstegsdiken visningssträckan

Inom föreningen

Styrelseledamöter

Frans Langkilde har vi såld Grönby Nörregård d. 1. december 2018 och flyttat till Danmark i mars månad 2019. Frans har därför lämnat som ledamot i styrelsen för Tullstorpsån Ekonomisk Förening under Q1 2019, före årsstämman 2019.

Projektledaren

Katrine Sörensen är anställd på deltid (50%) tills 31. oktober 2019. Möjlighet för förlängning om det finns finansiering.

Provtagning

I sommaren 2017 tog vi över provtagningen istället för en konsult från Synlab (tidigare Alcontrol). Det beror på en önskan från Länsstyrelsen att minska kostnaderna på provtagningsdelen. Carl-Otto Alwén och Katrine Sörensen sköter provtagningen. Det är Synlab som sköter analys, bottenfaunanalys, kiselanalys och årsrapport.

Vattenundersökningar 2017-2018

Fosforhalterna vid årets matningar (år 2017/2018) var extremt höga, vilket är en försämring jämfört med året innan (år 2016/2017). År 2016/2017 var dock ett år då fosforhalterna var ovanligt låga p.g.a. låg vattenföring, och därmed låg erosion, under stora delar av året. År 2017/2018 var vattenföringen betydligt högre, vilket gjorde att fosforhalterna ökade. Trots detta har total-fosforhalterna i Tullstorpsån minskat signifikant med ca 30 % sedan åtgärder i området startade år 2009. Halterna under sommarhalvåret har minskat med ca 50-60 %. Detta visar att utförda åtgärder ger en positiv effekt med minskande fosforhalter i ån. Jämfört med tre vattendrag i Skåne (Skivarpsån, Kävlingeån och Råån), som ingår i det nationella miljöövervakningsprogrammet "Flodmynningar" (SLU), har också fosforhalterna i Tullstorpsån minskat. I de båda skånska områdena M36 och M42, som ingår i det nationella miljöövervakningsprogrammet "Typområden på jordbruksmark" (SLU) har fosforhalterna ökat svagt under perioden 2009/2010–2017/2018 medan halterna i Tullstorpsån tydligt minskat. Detta visar också på effekten av utförda åtgärder. Målet enligt "Tullstorpsåprojektet" är att fosforhalterna skall minska med mer än 70 µg/l från 135 µg/l till 65 µg/l. Medelvärdet för de senaste två åren ligger kring 100 µg/l (aritmetiska årsmedelhalter i manuella stickprov).

Kvävehalterna vid årets undersökningar var extremt höga och sett till hela undersökningsperioden (2009/2010–2017/2018) syns ingen entydig tendens till

minskande halter eller transporter. Någon minskning av kvävehalterna i Tullstorpsån jämfört med Skivarpsån och Kävlingeån kan inte heller tydligt utläsas. I Råån har dock kvävehalterna signifikant ökat under samma period. Även i de båda skånska områdena M36 och M42, som ingår i det nationella miljöövervakningsprogrammet, har kvävehalterna tenderat att öka. Utvecklingen i Tullstorpsån visar inte samma tydliga ökning, vilket sannolikt är en effekt av utförda åtgärder. Målet enligt "Tullstorpsåprojektet" är att totalkvävehalterna skall minska med mer än 2 mg/l från 6,3 mg/l till 4,0 mg/l. Halterna har legat nära målet under hela undersökningsperioden. En minskning med i storleksordningen 20 % behövs för att nå ner till 4,0 mg/l, beräknat utifrån aritmetiska årsmedelhalter i manuella stickprov.

Undersökningen av kiselalger i Tullstorpsån vid Ängarödsbron år 2018 bedömdes till måttlig status med avseende på näringsämnen, men IPS-indexet låg i den bättre delen av klassintervallet. Förhållandena i Tullstorpsån har vid samtliga årliga undersökningar åren 2008–2018 bedömts till måttlig näringsstatus, men den allmänna tendensen pekar på att förhållandena förbättrats.

Bottenfaunan i Tullstorpsån vid Ängarödsbron år 2017 bedömdes ha höga naturvärden, men bedömningen måttlig status med avseende på eutrofiering kvarstår. Lokalen förändrades påtagligt efter undersökningen år 2015 då kanterna flackades ut och övervattenvegetationen röjdes bort. Efter undersökningen år 2016 har lokalen åter igen börjat växa igen. De påträffade bottenfaunaarterna var dock i stort sett de samma som påträffats tidigare år.

Ekonomi

Styrelsens ekonomiansvarig, Claes-Erik Claesson, sköter bokföringen och det dagliga arbetet med ekonomin. Projektledaren sköter ansökan och slutredovisning.

- Huvudprojektet finansieras till övervägande del med statliga- och EU-medel. LOVA och miljöinvesteringsmedel från landsbygdsprogrammet.
- Beslut om LOVA medel 2017–2019 på 2.600.000 kr
- Beslut om miljöinvestering, Beddinge Ängar på 2 584 871 kr (justerat till 3 515 740 kr i april 2018).

Information

Tullstorpsåmetoden sprids fortfarande lokalt, nationellt och internationellt.

Särskilt uppmärksammades under 2018:

- Samarbetsavtal TEF & GDF
- Restaurering södra delen Beddinge Ängar

Föreningen har under 2018 tagit emot ett stort antal besök, bl.a. från:

- LRF Alstad
- Vejle Kommun, Danmark
- Lunds Universitet
- Trelleborgs gymnasium

Föreningen har hållit en rad föredrag och bl.a. medverkat vid:

- Mitt i byn, ett välbesökt hemvändarevenemang i Stora Beddinge
- Landskapsforum på KSLA
- Workshop med ELO på KSLA
- Hushållningskväll med WWF i Finland

Visioner för framtiden

Det stora målet i 2019 är att slutföra restaureringen av Beddinge Ängar, anlägga 1-2 våtmarker på etapp 2, få ihop en ansökan om ett "bevattningsprojekt" och få in pengar och tillstånd till anläggning av tvåstegsdiken på etapp 2.

Vattenrestaureringsprojektet kan på grund av sin naturliga förankring i landskapet inte isoleras från detta, utan sambandet med biologisk mångfald, kulturlandskapet, lantbruk, turism med flera blir uppenbara ju längre projektet pågår. Detta ses tydligt i vår rapport om ekosystemtjänsterna inom projektet och det är förhoppningsvis något vi kan använda oss av i framtida projekt.

I framtiden ska projektet sammanställa och utvärdera vattenundersökningar från 2009-2019. Slutrapport kring Tullstorpsåprojektet och rekommendationer för användning av Tullstorpsåmetoden tas fram efter projektet är avslutat.

Naturvårdsingenjörerna AB (NVI) har tillsammans med LT entreprenad och alla andra engagerade medverkat till att föra projektet framåt.

Under år 2018 har fem styrelsemöten hållits.

STYRELSEN FÖR
TULLSTORPSÅN EKONOMISK FÖRENING

Otto von Arnold
ordförande

Carl-Otto Alwén Claes-Eric Claesson Olle Ingvarsson

Bertil Sånesson Per Eriksson

Katrine Möller Sörensen
Projektledare

Resultatrapport och Balansrapport skickas på begäran.